

PHTHALATES AND BISPHENOLS IN GEORGIA

MARCH 2026

for a healthy toxics-free future

Phthalates and Bisphenols in Georgia

Summary

Participating Organization Name: Union For Sustainable Development - Ecovision

Author: Union For Sustainable Development - Ecovision

Short Summary:

This report provides an overview of the current situation regarding the use, regulation, and monitoring of **phthalates and bisphenols in Georgia**. The research combines data from the **National Statistics Office of Georgia (GeoStat)**, which supplies verified information on the production, import, and export of plastics. Additionally, findings were gathered through **face-to-face meetings with government officials**, offering a deeper understanding of existing control mechanisms and institutional challenges.

The analysis showed a steady rise in plastic production and trade from 2020 to 2024, highlighting the increasing significance of plastics in Georgia's economy. However, there is no specific data on phthalates and bisphenols as individual substances, and no chemical inspection or transparency systems are in place at the border. Certification processes generally exist, but enforcement varies, and online verification of quality certificates is often unreliable, leading to potential data inaccuracies.

Starting from **January 1, 2026**, the **import, sale, and use of single-use plastic products will be prohibited in Georgia.**

The ban covers all types of single-use plastic tableware, including forks, knives, spoons, chopsticks, straws, drink stirrers, cups, and food containers made of expanded polystyrene (EPS), along with their lids. Expanded polystyrene is especially risky when heated, as it releases harmful substances that can even change the taste of the food inside. These materials will be replaced with safer, more sustainable options such as wood, bamboo, glass, stainless steel, and silicone.

Currently, Georgia lacks formal control mechanisms for phthalates and bisphenols. Government officials acknowledged the urgent need to gradually phase out toxic additives and to develop laboratory capacity, methodologies, and resources for chemical monitoring. Although Georgia partially aligns with EU regulations, its implementation and enforcement remain limited.

There are no comprehensive laws ensuring transparency or traceability of chemicals in plastics. The report emphasises an urgent need to establish clear regulatory standards, guarantee certification transparency, and build institutional capacity to prevent environmental pollution and safeguard public health from harmful plastic additives.

Methods

The research employed a quantitative approach complemented by qualitative elements to provide a comprehensive understanding of the situation regarding phthalates and bisphenols in Georgia. The primary source of statistical information was the National Statistics Office of Georgia (GeoStat), which offers verified and publicly available data on the production, import, and export of plastics and related chemical substances. The quantitative data were collected, reviewed, and analysed to identify national trends, assess data availability, and highlight potential gaps related to the use and regulation of phthalates and bisphenols.

To supplement the statistical analysis, qualitative data were collected through face-to-face meetings with government officials. These meetings provided vital insights into the current state of national control mechanisms related to the import, export, and use of phthalates and bisphenols. The discussions helped clarify how existing regulatory systems operate in practice, including administrative procedures, monitoring processes, and enforcement challenges faced by relevant authorities.

- How much plastic is produced, imported, and exported in the country? – To answer this question, data from GeoStat and information available through this source¹ were used.
- How much phthalate and/or bisphenol is produced, imported, and exported in the country? – To answer this question, data from the National Statistics Office of Georgia were used. These figures include the total volume of imported plastic goods and a detailed breakdown by commodity codes. However, there is no available information, research, or data regarding the chemical substances within these imported plastics. Phthalates and bisphenols are not produced in Georgia, and legislation does not require importers to provide certificates indicating the chemical composition of imported plastic products. Based on various online sources, the chemical content of different product categories was identified, and corresponding recycling codes were assigned. As a result, a selection and classification process was carried out based on the information obtainable about imported plastics. The classification by recycling codes was based on data gathered from various online sources. For some imported goods, sorting by recycling code was not possible because the chemical composition could not be identified. These products are listed separately, outside the main table of recycling codes.

Information on these issues is very limited, and collecting it was quite challenging.

This mixed-method approach ensured that the report reflects both quantitative evidence from official databases and institutional knowledge from key stakeholders directly involved in chemical management and regulatory oversight. Combining these two types of data provided a more balanced and reliable picture of the national context, enabling the identification of existing policy gaps and areas requiring further attention.

---

¹ (file:///C:/Users/Ecovizion/Downloads/PWP-ENG-Georgia-inventory-en-1.pdf)

Production and Use in the Country

1. How much plastic is produced, imported, and exported in the country?

The table below summarizes the total value (in thousand USD) and volume (in tonnes) of plastics traded during the period **2020–2025 (January–May)**.

These data illustrate a steady increase in both the financial and physical volume of plastic materials over the observed years, indicating continuous growth in Georgia’s plastic-related economic activity. Despite some annual fluctuations, the overall upward trend reflects the expansion of domestic demand and trade in plastic products.

Table 1. Plastic Import In Georgia (2020–2025)

Year	Value (USD ‘000)	Volume (tonnes)
2020	262,558.77	144,816.11
2021	358,180.10	166,434.86
2022	427,564.77	178,300.17
2023	436,042.28	194,507.40
2024	451,101.67	205,399.99
2025 (Jan–May)	165,020.71	74,918.84

Source: National Statistics Office of Georgia (GeoStat), Customs Import Data, 2020–2025 (preliminary for 2025).

The data show a notable increase in both the total value and tonnage of plastic products from 2020 to 2024, with a temporary partial dataset for 2025 (covering January–May). This steady growth pattern underscores the significance of plastic production and trade within Georgia’s economy, while also highlighting the importance of effective monitoring and regulation of related chemical substances such as phthalates and bisphenols.

Table 2. Plastic Export From Georgia (2020-2025)

Year	Value (USD ‘000)	Volume (tonnes)
2020	17,090.7	9,072.3
2021	44,653.7	22,893

Year	Value (USD '000)	Volume (tonnes)
2022	64,594.8	28,857.5
2023	50,440.7	26,254.8
2024	44,123.5	20,930.8
2025 (Jan–May)	18,979.5	8,556.6

Source: National Statistics Office of Georgia (GeoStat), Customs Import Data, 2020–2025 (preliminary for 2025).

The table shows export data indicating a marked increase in both the total value and volume of plastic products from 2020 to a peak in 2022, followed by a gradual decline in 2023 and 2024, with a temporary partial dataset for 2025 covering January–May. Despite this fluctuation, plastic exports remained a consistent component of Georgia’s external trade during the period under review.

A comparison of plastic imports and exports in Georgia over the 2020–2025 period shows a clear and persistent imbalance in both value and volume. Plastic imports increased steadily, reflecting continuous growth in incoming plastic products. In contrast, plastic exports remained significantly lower throughout the period. The partial data for January–May 2025 indicate that imports continue to substantially exceed exports. Overall, the data confirm that Georgia consistently imports far larger quantities and values of plastic products than it exports, positioning the country as a net importer of plastics during the period under review.

2. How much phthalate and/or bisphenol is produced, imported, and exported in the country?

11 normative acts from Georgian legislation directly or indirectly regulate issues related to the production of plastic or plastic products, the use of plastic, and plastic waste management; however, none of them specifically address bisphenols or phthalates.

Table 3. Import of Plastic Types by Recycling Code, Containing Hazardous Substances (2020–2025)

Recycling Code	Hazardous Substances	2020 (thousand USD)	2020 (tons)	2021 (thousand USD)	2021 (tons)	2022 (thousand USD)	2022 (tons)	2023 (thousand USD)	2023 (tons)	2024 (thousand USD)	2024 (tons)	2025 (Jan–May) (thousand USD)	2025 (Jan–May) (tons)
PET 1	e.g. Antimony, phthalates, other plasticizers	16,712.23	18,170.28	27,428.66	22,473.62	46,117.49	30,378.52	30,970.89	26,031.47	32,477.75	27,350.35	13,005.83	12,272.63
	e.g. phthalates, nonylphenol (endocrine-disrupting substance)	37,247.88	28,434.62	57,417.20	34,331.94	70,938.00	39,403.66	69,314.18	42,609.12	71,588.49	46,331.02	27,618.19	17,544.75

Recycling Code	Hazardous Substances	2020 (thousand USD)	2020 (tons)	2021 (thousand USD)	2021 (tons)	2022 (thousand USD)	2022 (tons)	2023 (thousand USD)	2023 (tons)	2024 (thousand USD)	2024 (tons)	2025 (thousand USD) (Jan–May)	2025 (thousand USD) (Jan–May)
PVC 3	e.g. phthalates, lead, cadmium, toxins, dioxins	36,097.83	22,847.82	44,575.77	21,720.11	49,188.18	22,823.99	51,055.70	29,362.25	48,873.93	27,118.53	19,088.17	11,440.98
PC 7	e.g. bisphenols, A, phthalates	345.64	110.74	588.43	136.29	822.12	223.29	1,080.23	329.24	1,160.23	343.10	299.74	85.39

Source: National Statistics Office of Georgia (GeoStat), Customs Import Data, 2020–2025 (preliminary for 2025).

This table presents data on the import value and quantity of various types of plastics in Georgia from 2020 through May 2025, categorized according to their recycling codes (PET1–PC7). Each abovementioned category given in Table 1 lists the main hazardous substances (Bisphenols and Phtalates) potentially present in those plastics.

This is a structured way to derive qualitative insights into which hazardous substances are likely entering the country in higher volumes, based on the imported quantities (tons) of plastic types that are commonly associated with specific hazardous chemicals.

While customs import data does not directly measure hazardous substances themselves, correlating recycling codes with known chemical additives allows for a reasoned inference regarding relative exposure patterns. The table above indicates a significant and ongoing inflow of plastics linked to multiple high-risk hazardous substances.

Based on import volumes alone, it can be qualitatively inferred that:

- Phthalates are likely present across multiple plastic categories (PET, PVC, PC), making them widely distributed, though not necessarily dominant by volume in a single category.
- Heavy metals and dioxin-related risks (PVC) represent a consistent and notable exposure pathway due to sustained PVC imports.

All reviewed plastic categories show overall growth over the five-year period, reflecting increased dependency on imported plastic materials in Georgia. Chemically hazardous materials are present in every major plastic category, yet the country currently lacks legislation requiring chemical disclosure or monitoring of substances such as BPA, phthalates, antimony, or nonylphenols. Data gaps remain substantial, as chemical composition is not reported by importers, and national authorities do not require such information during customs clearance.

According to the National Statistics Office of Georgia (GeoStat), statistical information is available only for imported plastic materials in general terms. However, there is no specific national data available regarding the production, import, or export volumes of phthalates and bisphenols as separate chemical substances.

At present, imported plastic materials are not subject to chemical composition inspection at the customs, and there are no established mechanisms for chemical transparency, traceability, or verification of additive content such as phthalates and bisphenols. This lack of regulatory oversight makes it difficult to assess the actual quantity and circulation of these substances within the Georgian market.

Under existing regulations, an authentic third-party quality certificate should be presented for imported goods, and this certificate must be verifiable online to ensure its validity. In cases where such documentation is unavailable, the Ministry has the authority to require certification by an accredited Georgian body following established national protocols.

The absence of a structured monitoring and certification process highlights an urgent need for stronger regulatory measures, improved border control procedures, and the establishment of a transparent digital verification system to ensure compliance with chemical safety standards and prevent fraudulent practices.

National Regulation of Phthalates and/or Bisphenols

1. Is there any control of phthalates and/or bisphenols in the country?

As stated above, currently, there are no control mechanisms in Georgia that directly regulate phthalates and/or bisphenols. However, the following resolutions may indirectly cover certain aspects related to these substances:

- Resolution of the Government of Georgia dated August 17 2015 № 426, "On defining and classifying the list of wastes by type and characteristics" The purpose of the list and classification of wastes by types and characteristics is to define the rules for classification of wastes (hereinafter - the rule) and determination of their hazardous properties in order to ensure proper implementation of the Waste Management Code and bylaws issued on its basis.
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2952265?publication=0>
- Georgia Government Resolution, June 5, 2018, № 317, "Requirements for Materials and Items Intended for Food Contact"
<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4217106?publication=0>

Government representatives acknowledged the importance of introducing such controls and emphasized the necessity of gradually restricting and eventually banning problematic plastic materials that contain toxic chemical additives or that are non-recyclable. They highlighted that this process should include two critical steps:

- Development of a laboratory methodology for detecting and analyzing toxic chemicals in plastic materials; and

- Preparation of technical and human resources required to implement consistent chemical monitoring and regulatory enforcement.

At present, Georgia lacks both the laboratory capacity and the institutional framework necessary to identify or regulate the presence of phthalates and bisphenols in consumer products and imported goods. The absence of these mechanisms poses challenges for ensuring chemical safety and compliance with international environmental and health standards.

Government officials expressed a clear understanding of this gap and indicated a willingness to align future national regulations with European Union (EU) standards, once the technical and institutional groundwork is established.

2. Are there any laws or regulations ensuring **transparency and traceability** of chemicals in plastics (e.g., labeling, databases, consumer rights)?

Georgia currently lacks comprehensive legislation ensuring transparency and traceability of chemical substances in plastics, such as labeling, databases, or consumer rights protection mechanisms. Discussions with relevant government representatives and experts revealed that while the country recognizes the importance of such measures, implementation remains very limited.

Officials emphasized that over time, global and national sustainability criteria and standards should be developed for the entire life cycle of plastic products, including:

- Enhancing product durability and potential for reuse;
- Ensuring effective recycling at the end of the product's life cycle;
- Managing plastics within a sustainable materials management system to prevent the generation of toxic waste and environmental pollution; and
- Considering the environmental impact of plastics from production to disposal, including energy consumption, emissions, and pollution potential.

Currently, Georgia relies heavily on European Union regulations, particularly those concerning PAS and OXO-biodegradable plastics. Biodegradable bags have been introduced to the market, and some companies have publicly assumed responsibility and raised product prices accordingly. However, enforcement of these measures is weak, and compliance is not properly monitored.

Government representatives also acknowledged the need to:

- Establish baseline and target indicators for reducing plastic production and consumption;
- Ensure transparency throughout the plastic value chain, including data on production, consumption, import, export, and chemical composition;
- Strengthen control mechanisms for plastic and plastic waste production, import, and export — currently under the partial responsibility of customs authorities; and
- Guarantee monitoring and reporting at every stage of the plastic life cycle.

While some harmonization with EU standards has taken place, enforcement remains inconsistent. The Ministry of Environmental Protection and Agriculture and the Environmental Supervision Department are primarily responsible for these processes, but limited institutional capacity hampers effective implementation.

Product labeling requirements related to chemical composition, recyclability, and toxic content are not yet mandatory. Experts stressed the need to develop a standardized inspection and certification protocol, under which each product must present a verified third-party quality certificate that can be confirmed online. In cases where this is not available, the Ministry should require certification through an accredited Georgian body.

Currently, however, such verification systems do not function properly. There are serious issues with the authenticity of certificates, as they often cannot be found or verified online, leading to frequent cases of document forgery. This lack of oversight undermines the reliability of chemical safety claims and highlights the urgent need for transparent, enforceable certification and monitoring mechanisms in Georgia.

Known Exposure to Phthalates/Bisphenols in the Country

1. Have any studies on phthalates and/or bisphenols been conducted in the country?

There are no studies in Georgia—neither from a product safety perspective, nor from medical or environmental fields—that focus specifically on these issues. The available information is based solely on generalizations derived from international researches.

2. Are there specific groups or locations in the country where exposure to phthalates and bisphenols is particularly high?

Consequently, no information is available on this either.

National Efforts to Phase Out Bisphenols and/or Phthalates

1. Are there any projects/campaigns aimed at phasing out phthalates and/or bisphenols?

Since 2021, an active online campaign against phthalates and bisphenols has emerged in the Georgian digital space. However, the campaign remains superficial, relying primarily on studies conducted abroad. The main contributors are bloggers from the medical field, private companies and journalists.

The first major challenge is the absence of scientific studies or observational research in Georgia regarding the health conditions that are believed to be associated with exposure to phthalates

and bisphenols. As a result, such campaigns often have only a propagandistic or informational character, rather than being grounded in nationally generated evidence.

Another significant challenge is the overwhelming presence of plastic in everyday life—approximately 90% of products around us, for both children and adults, are made of plastic. Yet, there is no available information about their chemical composition, and the potential health impacts remain unknown. Additionally, many products are not labeled, making it extremely difficult to trace their ingredients or potential contaminants. This lack of transparency complicates any efforts toward public awareness, labeling initiatives, or targeted risk-communication campaigns.

Consequently, the current system does not guarantee transparency or safety assurance regarding the presence of hazardous chemical additives such as phthalates and bisphenols in imported plastics.

2. Recommendations and project ideas to support national regulation of phthalates/bisphenols.

Ecovision provided two main recommendations for government:

Recommendation 1: Establishment of a transparent digital verification system to ensure compliance with chemical safety standards and prevent fraudulent practices.

The establishment of a transparent digital verification system is a critical step toward strengthening compliance with chemical safety standards. Such a system would provide a structured and consistent approach to verifying information related to chemicals imported and placed on the market.

A digital verification system would support authorities in monitoring compliance more effectively by centralizing relevant data in an accessible and standardized format. This would reduce fragmentation and inconsistencies in compliance checks.

Transparency is a core benefit of digital verification, as it allows relevant stakeholders to clearly understand and verify compliance requirements. Clear digital records can help build trust between regulators, businesses, and the public.

By digitizing verification processes, the risk of manual errors and incomplete documentation can be significantly reduced. Automated checks can help ensure that required information is submitted and maintained correctly.

A transparent system also plays an important role in preventing fraudulent practices. When data is traceable and verifiable, it becomes more difficult to misreport or conceal non-compliant activities.

Digital verification supports accountability by creating audit trails that show when and how information was submitted or modified. This strengthens enforcement mechanisms without increasing administrative burden.

Ensuring compliance with chemical safety standards is essential for protecting human health and the environment. A verification system helps ensure that these standards are applied consistently across all relevant actors.

Such a system would also contribute to improved regulatory oversight by enabling faster identification of potential non-compliance. This allows authorities to respond more efficiently and proportionately.

From an operational perspective, digital systems can streamline existing processes by reducing reliance on paper-based documentation. This improves efficiency while maintaining regulatory rigor.

Transparency through digital verification can also support long-term policy planning by providing reliable data for analysis and reporting. Consistent data collection improves the quality of decision-making.

Overall, the establishment of a transparent digital verification system represents a practical and effective measure to strengthen chemical safety governance and reduce opportunities for fraud.

Recommendation 2: Introduction of regulations aimed at improving transparency and traceability.

One of Ecovision's key recommendations to the government was the introduction of regulations aimed at improving transparency and traceability. These elements are fundamental to effective chemical management and oversight.

Transparency in regulatory systems ensures that information on chemicals and related processes is clearly documented and accessible to competent authorities. This supports informed decision-making and consistent enforcement.

Traceability allows materials and products to be followed through different stages, helping to clarify their origin and movement. This is particularly important in understanding supply chains and compliance pathways.

Regulations focused on traceability can help identify gaps or inconsistencies in reporting and documentation. Addressing these gaps strengthens the overall regulatory framework.

Improved transparency reduces uncertainty for both regulators and regulated entities. Clear rules and traceable information make compliance expectations easier to understand and follow.

From a governance perspective, traceability supports accountability by linking responsibilities to specific actors within the system. This helps ensure that obligations are clearly assigned and fulfilled.

Regulations that enhance transparency can also deter non-compliant behavior by increasing visibility. When processes are open and traceable, the likelihood of misuse or misrepresentation is reduced.

Introducing such regulations does not change the substance of existing requirements but strengthens how they are applied and monitored. This reinforces the effectiveness of current standards.

Transparency and traceability are also essential for building public confidence in regulatory systems. Clear oversight mechanisms demonstrate a commitment to responsible chemical management.

These regulatory improvements support long-term sustainability by creating a more reliable and predictable compliance environment. Consistency benefits both enforcement authorities and economic operators.

In summary, Ecovision's recommendation to introduce regulations focused on transparency and traceability addresses structural challenges and contributes to a more robust and credible regulatory system.

ANNEX: Country Situation Report

ფტალატები და ბისფენოლები საქართველოში

რეზიუმე

მონაწილე ორგანიზაციის დასახელება: კავშირი მდგრადი განვითარებისთვის - ეკოხედვა

ავტორი: კავშირი მდგრადი განვითარებისთვის - ეკოხედვა

მოკლე მიმოხილვა:

აღნიშნული ანგარიში მიმოიხილავს საქართველოში ფტალატებისა და ბისფენოლების გამოყენების, რეგულირების და მონიტორინგის მიმდინარე მდგომარეობას. კვლევა აერთიანებს საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის (საქსტატი) მონაცემებს, რომელიც უზრუნველყოფს დამოწმებულ ინფორმაციას პლასტმასის წარმოების, იმპორტისა და ექსპორტის შესახებ. დამატებით, შედეგები მიღებულია სახელმწიფო უწყებების წარმომადგენლებთან პირისპირ შეხვედრების გზით, რამაც შესაძლებელი გახადა არსებული კონტროლის მექანიზმებისა და ინსტიტუციური გამოწვევების უფრო სიღრმისეული გააზრება.

ანალიზმა აჩვენა პლასტმასის წარმოებისა და ვაჭრობის სტაბილური ზრდა 2020–2024 წლებში, რაც ხაზს უსვამს პლასტმასის მზარდ მნიშვნელობას საქართველოს ეკონომიკაში. თუმცა, არ არსებობს კონკრეტული მონაცემები ფტალატებისა და ბისფენოლების, როგორც ინდივიდუალური ქიმიური ნივთიერებების შესახებ, ხოლო საზღვარზე ქიმიური ინსპექტირების ან გამჭვირვალობის სისტემები არ ფუნქციონირებს. სერტიფიცირების პროცესები ზოგადად არსებობს, თუმცა აღსრულება განსხვავებულია, ხოლო ხარისხის

სერტიფიკატების ონლაინ გადამოწმება ხშირად არასანდოა, რაც მონაცემთა პოტენციურ უზუსტობებს იწვევს.

2026 წლის 1 იანვრიდან საქართველოში აიკრძალება ერთჯერადი პლასტმასის პროდუქციის იმპორტი, რეალიზაცია და გამოყენება.

აკრძალვა მოიცავს ერთჯერადი პლასტმასის ყველა ტიპის ჭურჭელს, მათ შორის ჩანგლებს, დანებს, კოვზებს, ჩხირებს, საწოვარებს (სასმელის ჩხირებს), სასმელის შემრევებს, ჭიქებს და გაფართოებული პოლისტიროლისგან (EPS) დამზადებულ საკვების კონტეინერებს, მათ სახურავებთან ერთად. გაფართოებული პოლისტიროლი განსაკუთრებით სარისკო გაცხელებისას, რადგან გამოყოფს მავნე ნივთიერებებს, რომლებიც შესაძლოა საკვების გემოზეც კი აისახოს. აღნიშნული მასალები ჩანაცვლდება უფრო უსაფრთხო და მდგრადი ალტერნატივებით, როგორცაა ხე, ბამბუკი, მინა, უჟანგავი ფოლადი და სილიკონი.

ამჟამად საქართველოში არ არსებობს ფტალატებისა და ბისფენოლების ფორმალური კონტროლის მექანიზმები. სახელმწიფო უწყებების წარმომადგენლებმა დაადასტურეს ტოქსიკური დანამატების ეტაპობრივი ამოღების აუცილებლობა, ასევე ლაბორატორიული შესაძლებლობების, მეთოდოლოგიებისა და ქიმიური მონიტორინგისთვის საჭირო რესურსების განვითარების საჭიროება. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო ნაწილობრივ თანხვედრაშია ევროკავშირის რეგულაციებთან, მათი იმპლემენტაცია და აღსრულება კვლავ შეზღუდულია.

არ არსებობს ყოვლისმომცველი კანონმდებლობა, რომელიც უზრუნველყოფს პლასტმასში არსებული ქიმიური ნივთიერებების გამჭვირვალობას ან მიკვლევადობას. ანგარიში ხაზს უსვამს მკაფიო მარეგულირებელი სტანდარტების ჩამოყალიბების, სერტიფიცირების გამჭვირვალობის უზრუნველყოფისა და ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერების გადაუდებელ საჭიროებას, რათა თავიდან იქნას აცილებული გარემოს დაბინძურება და დაცული იყოს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობა პლასტმასის მავნე დანამატებისგან.

მეთოდოლოგია

კვლევაში გამოყენებული იყო რაოდენობრივი მიდგომა, რომელიც შერწყმული იყო თვისებრივ ელემენტებთან, რათა უზრუნველყო საქართველოში ფტალატებისა და ბისფენოლების მდგომარეობის კომპლექსური გააზრება. სტატისტიკური ინფორმაციის ძირითადი წყარო იყო საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური (საქსტატი), რომელიც უზრუნველყოფს დამოწმებულ და საჯაროდ ხელმისაწვდომ მონაცემებს პლასტმასისა და მასთან დაკავშირებული ქიმიური ნივთიერებების წარმოების, იმპორტისა და ექსპორტის შესახებ. რაოდენობრივი მონაცემები შეგროვდა, გადამოწმდა და გაანალიზდა ეროვნული ტენდენციების გამოსავლენად, მონაცემთა ხელმისაწვდომობის შესაფასებლად და ფტალატებისა და ბისფენოლების გამოყენებასა და რეგულირებასთან დაკავშირებული პოტენციური ხარვეზების იდენტიფიცირებისთვის.

სტატისტიკური ანალიზის შესავსებად, თვისებრივი მონაცემები შეგროვდა სახელმწიფო უწყებების წარმომადგენლებთან პირისპირ შეხვედრების გზით. აღნიშნულმა შეხვედრებმა უზრუნველყო მნიშვნელოვანი ინფორმაცია ფტალატებისა და ბისფენოლების იმპორტთან, ექსპორტთან და გამოყენებასთან დაკავშირებული ეროვნული კონტროლის მექანიზმების შესახებ. განხილვებმა ნათელი გახადა, თუ როგორ ფუნქციონირებს პრაქტიკაში არსებული მარეგულირებელი სისტემა, მათ შორის ადმინისტრაციული პროცედურები, მონიტორინგის პროცესები და შესაბამისი უწყებების წინაშე არსებული აღსრულების გამოწვევები.

ქვეყანაში რამდენი პლასტმასი იწარმოება, იმპორტირდება და ექსპორტირდება? – აღნიშნულ კითხვაზე პასუხის გასაცემად გამოყენებული იქნა საქსტატის მონაცემები.

ქვეყანაში რამდენი ფტალატი და/ან ბისფენოლი იწარმოება, იმპორტირდება და ექსპორტირდება? – გამოყენებული იქნა საქსტატის მონაცემები, რომლებიც მოიცავს ქვეყანაში იმპორტირებული პლასტმასის საქონლის მთლიან მოცულობასა და დეტალურ ჩაშლას სასაქონლო კოდების მიხედვით. თუმცა, არ არსებობს ინფორმაცია, კვლევა ან მონაცემები იმპორტირებულ პლასტმასში არსებული ქიმიური ნივთიერებების შესახებ. ფტალატები და ბისფენოლები საქართველოში არ იწარმოება, ხოლო კანონმდებლობა იმპორტიორებს არ ავალდებულებს წარმოადგინონ სერტიფიკატები, რომლებიც მიუთითებს იმპორტირებული პლასტმასის ქიმიურ შემადგენლობაზე. სხვადასხვა ონლაინ წყაროს საფუძველზე იდენტიფიცირდა პროდუქციის კატეგორიების შესაძლო ქიმიური შემცველობა და მათ მიენიჭა შესაბამისი გადამუშავების კოდები. შედეგად განხორციელდა შერჩევითი და კლასიფიკაციის პროცესი იმპორტირებული პლასტმასის შესახებ ხელმისაწვდომი ინფორმაციის საფუძველზე. ზოგიერთი იმპორტირებული პროდუქტის გადამუშავების კოდით კლასიფიკაცია ვერ განხორციელდა, რადგან მათი ქიმიური შემადგენლობა ვერ დადგინდა. ასეთი პროდუქტები წარმოდგენილია ცალკე, ძირითადი ცხრილის მიღმა.

აღნიშნულ საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაცია ძალზე შეზღუდულია და მისი მოპოვება მნიშვნელოვან სირთულეს წარმოადგენდა.

აღნიშნულმა შერეულმა მეთოდმა უზრუნველყო, რომ ანგარიში ასახავს როგორც ოფიციალური ბაზებიდან მიღებულ რაოდენობრივ მტკიცებულებებს, ისე ქიმიური მართვისა და მარეგულირებელი ზედამხედველობის პროცესებში უშუალოდ ჩართული დაინტერესებული მხარეების ინსტიტუციურ ცოდნას. მონაცემთა ამ ორი ტიპის გაერთიანებამ შესაძლებელი გახადა ეროვნული კონტექსტის უფრო დაბალანსებული და სანდო სურათის შექმნა, არსებული პოლიტიკის ხარვეზებისა და დამატებითი ყურადღების საჭირო სფეროების იდენტიფიცირებით.

წარმოება და გამოყენება ქვეყანაში

ქვეყანაში რამდენი პლასტმასი იწარმოება, იმპორტირდება და ექსპორტირდება?

ქვემოთ წარმოდგენილი ცხრილი აჯამებს 2020–2025 წლების (იანვარი–მაისი) პერიოდში პლასტმასის ვაჭრობის საერთო ღირებულებას (ათასი აშშ დოლარი) და მოცულობას (ტონა).

აღნიშნული მონაცემები აჩვენებს როგორც ფინანსური, ასევე ფიზიკური მოცულობის სტაბილურ ზრდას დაკვირვებული წლების განმავლობაში, რაც მიუთითებს პლასტმასასთან დაკავშირებული ეკონომიკური აქტივობის უწყვეტ ზრდაზე საქართველოში. მიუხედავად წლიური მერყეობისა, საერთო აღმავალი ტენდენცია ასახავს შიდა მოთხოვნისა და პლასტმასის პროდუქციის ვაჭრობის გაფართოებას.

ცხრილი 1. პლასტმასის იმპორტი საქართველოში (2020–2025)

წელი	ღირებულება (ათასი აშშ დოლარი)	მოცულობა (ტონა)
2020	262,558.77	144,816.11
2021	358,180.10	166,434.86
2022	427,564.77	178,300.17
2023	436,042.28	194,507.40
2024	451,101.67	205,399.99
2025 (იანვარი–მაისი)	165,020.71	74,918.84

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური (საქსტატი), საბაჟო იმპორტის მონაცემები, 2020–2025 (2025 წლის მონაცემები წინასწარია).

მონაცემები აჩვენებს პლასტმასის პროდუქციის საერთო ღირებულებისა და ტონაჟის მნიშვნელოვან ზრდას 2020–2024 წლებში, ხოლო 2025 წლისთვის წარმოდგენილია ნაწილობრივი მონაცემები (იანვარი–მაისი). ზრდის ეს სტაბილური ტენდენცია ხაზს უსვამს პლასტმასის წარმოებისა და ვაჭრობის მნიშვნელობას საქართველოს ეკონომიკაში და, ამასთანავე, მიუთითებს შესაბამისი ქიმიური ნივთიერებების, მათ შორის ფტალატებისა და ბისფენოლების, ეფექტიანი მონიტორინგისა და რეგულირების აუცილებლობაზე.

ცხრილი 2. პლასტმასის ექსპორტი საქართველოდან (2020–2025)

წელი	ღირებულება (ათასი აშშ დოლარი)	მოცულობა (ტონა)
2020	17,090.7	9,072.3
2021	44,653.7	22,893
2022	64,594.8	28,857.5
2023	50,440.7	26,254.8
2024	44,123.5	20,930.8

წელი

ღირებულება (ათასი აშშ დოლარი) მოცულობა (ტონა)

2025 (იანვარი-მაისი) 18,979.5

8,556.6

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური (საქსტატი), საბაჟო მონაცემები, 2020–2025 (2025 წლის მონაცემები წინასწარია).

ცხრილი ასახავს ექსპორტის მონაცემებს, რომლებიც მიუთითებს პლასტმასის პროდუქციის საერთო ღირებულებისა და მოცულობის მკვეთრ ზრდაზე 2020 წლიდან 2022 წლის პიკამდე, რასაც მოჰყვა ეტაპობრივი შემცირება 2023 და 2024 წლებში. 2025 წლისთვის წარმოდგენილია ნაწილობრივი მონაცემები (იანვარი-მაისი). მიუხედავად აღნიშნული მერყეობისა, პლასტმასის ექსპორტი განხილულ პერიოდში საქართველოს საგარეო ვაჭრობის სტაბილურ კომპონენტად რჩებოდა.

2020–2025 წლების პერიოდში პლასტმასის იმპორტისა და ექსპორტის შედარება ცხადყოფს ღირებულებისა და მოცულობის მკაფიო და მუდმივ დისბალანსს. იმპორტი სტაბილურად იზრდებოდა, რაც მიუთითებს ქვეყანაში შემოსული პლასტმასის პროდუქციის უწყვეტ ზრდაზე, მაშინ როდესაც ექსპორტი მთელი პერიოდის განმავლობაში მნიშვნელოვნად დაბალი იყო. 2025 წლის იანვარ-მაისის ნაწილობრივი მონაცემებიც აჩვენებს, რომ იმპორტი კვლავ მნიშვნელოვნად აღემატება ექსპორტს. მთლიანობაში, მონაცემები ადასტურებს, რომ საქართველო განხილულ პერიოდში პლასტმასის წმინდა იმპორტიორი ქვეყანაა.

ქვეყანაში რამდენი ფტალატი და/ან ბისფენოლი იწარმოება, იმპორტირდება და ექსპორტირდება?

საქართველოს კანონმდებლობაში 11 ნორმატიული აქტი პირდაპირ ან ირიბად არეგულირებს პლასტმასის ან პლასტმასის პროდუქციის წარმოებას, გამოყენებასა და პლასტმასის ნარჩენების მართვას; თუმცა, არც ერთი მათგანი კონკრეტულად არ ეხება ბისფენოლებს ან ფტალატებს.

ცხრილი 3. პლასტმასის ტიპების იმპორტი გადამუშავების კოდების მიხედვით, რომლებიც შეიცავს საშიშ ნივთიერებებს (2020–2025)

გადამუშავების კოდი	საშიშ ნივთიერებები	2020		2021		2022		2023		2024		2025	
		(ათასი აშშ დოლარი)	2020 (ტონა)	(ათასი აშშ დოლარი)	2021 (ტონა)	(ათასი აშშ დოლარი)	2022 (ტონა)	(ათასი აშშ დოლარი)	2023 (ტონა)	(ათასი აშშ დოლარი)	2024 (ტონა)	(იანვარი-მაისი) აშშ დოლარი)	2025 (იანვარი-მაისი) (ტონა)
PET 1	ნაპრ. ანტიმონი, ფტალატები, სხვა პლასტიფიკატორები	16,712.23	18,170.28	27,428.66	22,473.62	46,117.49	30,378.52	30,970.89	26,031.47	32,477.75	27,350.35	13,005.83	12,272.63
HDPE 2	ნაპრ. ფტალატები, ნონილფენოლი	37,247.88	28,434.62	57,417.20	34,331.94	70,938.00	39,403.66	69,314.18	42,609.12	71,588.49	46,331.02	27,618.19	17,544.75

გადამუშავების საშიში კოდი	ნივთიერებები	2020		2021		2022		2023		2024		2025	
		(ათასი აშშ დოლარი)	2020 (ტონა)	(ათასი აშშ დოლარი)	2021 (ტონა)	(ათასი აშშ დოლარი)	2022 (ტონა)	(ათასი აშშ დოლარი)	2023 (ტონა)	(ათასი აშშ დოლარი)	2024 (ტონა)	(იანვარი-მაისი) აშშ დოლარი)	2025 (იანვარი-მაისი) (ტონა)
	(ენდოკრინული დამრღვევი ნივთიერება)												
PVC 3	ნაპრ. ფტალატები, ტყვია, კადმიუმი, ტოქსინები, დიოქსინები	36,097.83	22,847.82	44,575.77	21,720.11	49,188.18	22,823.99	51,055.70	29,362.25	48,873.93	27,118.53	19,088.17	11,440.98
PC 7	ნაპრ. ბისფენოლები (BPA), ფტალატები	345.64	110.74	588.43	136.29	822.12	223.29	1,080.23	329.24	1,160.23	343.10	299.74	85.39

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური (საქსტატი), საბაჟო იმპორტის მონაცემები, 2020–2025 (2025 წლის მონაცემები წინასწარია).

ცხრილი ასახავს საქართველოში 2020 წლიდან 2025 წლის მაისის ჩათვლით სხვადასხვა ტიპის პლასტმასის იმპორტის ღირებულებასა და რაოდენობას, რომლებიც კლასიფიცირებულია გადამუშავების კოდების მიხედვით (PET1–PC7). თითოეულ კატეგორიაში მითითებულია იმ ძირითადი საშიში ნივთიერებები (ბისფენოლები და ფტალატები), რომლებიც შესაძლოა არსებობდეს შესაბამის პლასტმასში.

ეს წარმოადგენს სტრუქტურირებულ მიდგომას იმის დასადგენად, თუ რომელი საშიში ნივთიერებები შესაძლოა შედარებით უფრო დიდი მოცულობით შემოდის ქვეყანაში — იმ პლასტმასის ტიპების იმპორტირებული ტონაჟის საფუძველზე, რომლებიც ჩვეულებრივ ასოცირდება კონკრეტულ ქიმიურ დანამატებთან.

მიუხედავად იმისა, რომ საბაჟო მონაცემები უშუალოდ არ ზომავს საშიშ ნივთიერებებს, გადამუშავების კოდების ცნობილი ქიმიური დანამატებთან კავშირი იძლევა დასაბუთებულ დასკვნების გაკეთების შესაძლებლობას შედარებითი ზემოქმედების ტენდენციების შესახებ. წარმოდგენილი მონაცემები მიუთითებს მრავალ მაღალი რისკის შემცველ პლასტმასზე, რომლებიც ქვეყანაში მუდმივად შემოდის.

იმპორტის მოცულობებზე დაყრდნობით, შეიძლება თვისებრივად გამოითქვას ვარაუდი, რომ:

- ფტალატები შესაძლოა წარმოდგენილი იყოს რამდენიმე პლასტმასის კატეგორიაში (PET, PVC, PC), რაც მიუთითებს მათ ფართო გავრცელებაზე;
- მძიმე მეტალებთან და დიოქსინებთან დაკავშირებული რისკები (PVC) წარმოადგენს სტაბილურ და მნიშვნელოვან ზემოქმედების არხს;
- ყველა განხილულ კატეგორიაში ბოლო ხუთი წლის განმავლობაში ფიქსირდება ზრდა, რაც მიუთითებს იმპორტირებულ პლასტმასზე მზარდ დამოკიდებულებაზე.

ქიმიურად საშიში მასალები წარმოდგენილია ყველა ძირითად პლასტმასის კატეგორიაში, თუმცა ქვეყანაში ამჟამად არ არსებობს კანონმდებლობა, რომელიც მოითხოვს ქიმიურ

შემადგენლობის დეკლარირებას ან ისეთი ნივთიერებების მონიტორინგს, როგორცაა BPA, ფტალატები, ანტიმონი ან ნონილფენოლები. მონაცემთა ხარვეზები კვლავ მნიშვნელოვანი პრობლემაა, ვინაიდან იმპორტიორები არ აწვდიან ინფორმაციას ქიმიური შემადგენლობის შესახებ და ეროვნული ორგანოები საბაჟო პროცედურებისას ასეთ ინფორმაციას არ ითხოვენ.

საქსტატის მონაცემებით, სტატისტიკური ინფორმაცია ხელმისაწვდომია მხოლოდ პლასტმასის მასალების შესახებ ზოგადი ფორმით. ფტალატებისა და ბისფენოლების, როგორც ცალკეული ქიმიური ნივთიერებების, წარმოების, იმპორტისა და ექსპორტის შესახებ კონკრეტული ეროვნული მონაცემები არ არსებობს.

ამჟამად იმპორტირებული პლასტმასის მასალები საბაჟოზე ქიმიური შემადგენლობის ინსპექტირებას არ ექვემდებარება და არ არსებობს ქიმიური გამჭვირვალობის, მიკვლევადობის ან დანამატების (როგორცაა ფტალატები და ბისფენოლები) შემოწმების დამკვიდრებული მექანიზმები. მარეგულირებელი ზედამხედველობის ასეთი ნაკლებობა ართულებს აღნიშნული ნივთიერებების რეალური მოცულობისა და ბრუნვის შეფასებას საქართველოს ბაზარზე.

მოქმედი რეგულაციების თანახმად, იმპორტირებული საქონლისთვის უნდა წარდგენილ იქნას ავთენტური მესამე მხარის ხარისხის სერტიფიკატი, რომელიც ონლაინ რეჟიმში უნდა იყოს გადამოწმებადი. ასეთი დოკუმენტაციის არარსებობის შემთხვევაში, სამინისტროს უფლება აქვს მოითხოვოს სერტიფიცირება აკრედიტებული ქართული ორგანოს მიერ დადგენილი ეროვნული პროცედურების შესაბამისად.

სტრუქტურირებული მონიტორინგისა და სერტიფიცირების პროცესის არარსებობა ხაზს უსვამს უფრო ძლიერი მარეგულირებელი ზომების, საზღვარზე კონტროლის გაუმჯობესებისა და გამჭვირვალე ციფრული გადამოწმების სისტემის შექმნის გადაუდებელ აუცილებლობას.

ფტალატებისა და/ან ბისფენოლების ეროვნული რეგულაციები

არსებობს თუ არა ქვეყანაში ფტალატებისა და/ან ბისფენოლების კონტროლის მექანიზმი?

როგორც ზემოთ აღინიშნა, ამჟამად საქართველოში არ არსებობს კონტროლის მექანიზმები, რომლებიც პირდაპირ არეგულირებს ფტალატებს და/ან ბისფენოლებს. თუმცა, შემდეგი დადგენილებები შეიძლება ირიბად ფარავდეს ამ ნივთიერებებთან დაკავშირებულ გარკვეულ საკითხებს:

- საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 17 აგვისტოს №426 დადგენილება „ნარჩენების ნუსხისა და მათი კლასიფიკაციის განსაზღვრის შესახებ“.
ნარჩენების ტიპებისა და მახასიათებლების მიხედვით კლასიფიკაციის მიზანია ნარჩენების კლასიფიკაციის წესების განსაზღვრა და მათი საშიში თვისებების დადგენა, ნარჩენების მართვის კოდექსისა და მის საფუძველზე გამოცემული კანონქვემდებარე აქტების სათანადო აღსრულების უზრუნველსაყოფად.

- საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 5 ივნისის №317 დადგენილება „საკვებთან შეხებისთვის განკუთვნილი მასალებისა და ნივთების მოთხოვნების შესახებ“.

სახელმწიფო უწყებების წარმომადგენლებმა ხაზი გაუსვეს ასეთი კონტროლის დანერგვის მნიშვნელობას და აღნიშნეს პრობლემური პლასტმასის მასალების ეტაპობრივი შეზღუდვისა და საბოლოოდ აკრძალვის აუცილებლობა, განსაკუთრებით იმ მასალების, რომლებიც შეიცავს ტოქსიკურ ქიმიურ დანამატებს ან არ ექვემდებარება გადამუშავებას. მათი შეფასებით, აღნიშნული პროცესი უნდა მოიცავდეს ორ ძირითად ეტაპს:

1. პლასტმასის მასალებში ტოქსიკური ქიმიური ნივთიერებების გამოვლენისა და ანალიზის ლაბორატორიული მეთოდოლოგიის შემუშავებას;
2. ტექნიკური და ადამიანური რესურსების მომზადებას, რომელიც აუცილებელია ქიმიური მონიტორინგისა და რეგულაციების თანმიმდევრული აღსრულებისთვის.

ამჟამად საქართველოში არ არსებობს არც შესაბამისი ლაბორატორიული შესაძლებლობები და არც ინსტიტუციური ჩარჩო, რომელიც უზრუნველყოფდა სამომხმარებლო პროდუქციასა და იმპორტირებულ საქონელში ფტალატებისა და ბისფენოლების არსებობის იდენტიფიცირებას ან რეგულირებას. აღნიშნული მექანიზმების არარსებობა სერიოზულ გამოწვევას წარმოადგენს ქიმიური უსაფრთხოების უზრუნველყოფისა და საერთაშორისო გარემოსდაცვით და ჯანდაცვით სტანდარტებთან შესაბამისობისთვის.

სახელმწიფო წარმომადგენლებმა გამოხატეს მზადყოფნა, რომ მომავალში ეროვნული რეგულაციები თანხვედრაში მოიყვანონ ევროკავშირის სტანდარტებთან, როგორც კი შესაბამისი ტექნიკური და ინსტიტუციური საფუძველი შეიქმნება.

არსებობს თუ არა კანონები ან რეგულაციები, რომლებიც უზრუნველყოფს პლასტმასში არსებული ქიმიური ნივთიერებების გამჭვირვალობასა და მიკვლევადობას (მაგ., მარკირება, მონაცემთა ბაზები, მომხმარებელთა უფლებები)?

საქართველოში ამჟამად არ არსებობს ყოვლისმომცველი კანონმდებლობა, რომელიც უზრუნველყოფს პლასტმასში არსებული ქიმიური ნივთიერებების გამჭვირვალობასა და მიკვლევადობას, მათ შორის სავალდებულო მარკირებას, მონაცემთა ბაზების შექმნას ან მომხმარებელთა უფლებების დაცვის მექანიზმებს ამ მიმართულებით. შესაბამის სახელმწიფო უწყებებთან და ექსპერტებთან გამართული შეხვედრების შედეგად დადგინდა, რომ მიუხედავად საკითხის მნიშვნელობის აღიარებისა, მისი პრაქტიკული განხორციელება კვლავ ძალიან შეზღუდულია.

ოფიციალური პირების განცხადებით, დროთა განმავლობაში უნდა ჩამოყალიბდეს გლობალური და ეროვნული მდგრადობის კრიტერიუმები პლასტმასის პროდუქციის მთელი სიცოცხლის ციკლისთვის, რაც მოიცავს:

- პროდუქციის გამძლეობისა და ხელახალი გამოყენების შესაძლებლობის გაზრდას;

- სიცოცხლის ციკლის ბოლოს ეფექტიანი გადამუშავების უზრუნველყოფას;
- პლასტმასის მართვას მდგრადი მასალების მართვის სისტემის ფარგლებში, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ტოქსიკური ნარჩენების წარმოქმნა და გარემოს დაბინძურება;
- პლასტმასის გარემოზე ზემოქმედების გათვალისწინებას წარმოებიდან განადგურებამდე, მათ შორის ენერგომომხმარების, ემისიებისა და დაბინძურების პოტენციალის ჩათვლით.

ამჟამად საქართველო დიდწილად ეყრდნობა ევროკავშირის რეგულაციებს, განსაკუთრებით PAS და OXO-ბიოდეგრადირებადი პლასტმასების მიმართულებით. ბაზარზე დანერგილია ბიოდეგრადირებადი პარკები, ხოლო ზოგიერთმა კომპანიამ საჯაროდ აიღო პასუხისმგებლობა და შესაბამისად გაზარდა პროდუქციის ფასები. თუმცა, ამ ღონისძიებების აღსრულება სუსტია და შესაბამისობა სათანადოდ არ კონტროლდება.

სახელმწიფო წარმომადგენლებმა ასევე აღნიშნეს საჭიროება:

- პლასტმასის წარმოებისა და მოხმარების შემცირებისთვის საწყისი და სამიზნე ინდიკატორების განსაზღვრისა;
- გამჭვირვალობის უზრუნველყოფისა პლასტმასის ღირებულებათა ჯაჭვის მთელ მასშტაბზე, მათ შორის წარმოების, მოხმარების, იმპორტის, ექსპორტისა და ქიმიური შემადგენლობის შესახებ მონაცემების ჩათვლით;
- პლასტმასისა და პლასტმასის ნარჩენების წარმოების, იმპორტისა და ექსპორტის კონტროლის მექანიზმების გაძლიერებისა (რაც ამჟამად ნაწილობრივ საბაჟო ორგანოების პასუხისმგებლობის სფეროშია);
- მონიტორინგისა და ანგარიშგების უზრუნველყოფისა პლასტმასის სიცოცხლის ციკლის თითოეულ ეტაპზე.

მიუხედავად იმისა, რომ გარკვეული ჰარმონიზაცია განხორციელდა ევროკავშირის სტანდარტებთან, აღსრულება კვლავ არათანმიმდევრულია. აღნიშნულ პროცესებზე პასუხისმგებლობა ძირითადად ეკისრება საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტს, თუმცა შეზღუდული ინსტიტუციური შესაძლებლობები ეფექტიან იმპლემენტაციას აფერხებს.

პროდუქციის მარკირების მოთხოვნები, რომლებიც უკავშირდება ქიმიურ შემადგენლობას, გადამუშავებადობასა და ტოქსიკურ შემცველობას, ამჟამად სავალდებულო არ არის. ექსპერტებმა ხაზი გაუსვეს სტანდარტიზებული ინსპექტირებისა და სერტიფიცირების პროტოკოლის შემუშავების აუცილებლობას, რომლის მიხედვითაც თითოეულ პროდუქტს უნდა ჰქონდეს გადამოწმებადი მესამე მხარის ხარისხის სერტიფიკატი, რომლის ავთენტურობა ონლაინ რეჟიმში დადასტურდება. მისი არარსებობის შემთხვევაში, სამინისტრომ უნდა მოითხოვოს სერტიფიცირება აკრედიტებული ქართული ორგანოს მიერ.

ამჟამად ასეთი გადამოწმების სისტემა სრულყოფილად არ ფუნქციონირებს. სერიოზული პრობლემებია სერტიფიკატების ავთენტურობასთან დაკავშირებით — ხშირ შემთხვევაში ისინი ონლაინ ვერ იძებნება ან ვერ მოწმდება, რაც დოკუმენტების გაყალბების შემთხვევებს იწვევს. აღნიშნული მდგომარეობა ამცირებს ქიმიური უსაფრთხოების შესახებ წარმოდგენილი ინფორმაციის სანდოობას და კიდევ ერთხელ მიუთითებს გამჭვირვალე და აღსრულებადი სერტიფიცირების და მონიტორინგის მექანიზმების დანერგვის გადაუდებელ საჭიროებაზე.

ფტალატებისა და/ან ბისფენოლების ზემოქმედების შესახებ არსებული ცნობები საქართველოში

ჩატარებულა თუ არა ქვეყანაში ფტალატებისა და/ან ბისფენოლების შესახებ კვლევები?

საქართველოში არ არსებობს კვლევები — არც პროდუქტის უსაფრთხოების კუთხით და არც სამედიცინო ან გარემოსდაცვითი მიმართულებით — რომლებიც კონკრეტულად ფოკუსირდება ფტალატებსა და ბისფენოლებზე. არსებული ინფორმაცია ეფუძნება მხოლოდ საერთაშორისო კვლევებზე დაყრდნობით გაკეთებულ ზოგად შეფასებებსა და განზოგადებებს.

არსებობს თუ არა ქვეყანაში კონკრეტული ჯგუფები ან ლოკაციები, სადაც ფტალატებისა და ბისფენოლების ზემოქმედება განსაკუთრებით მაღალია?

შესაბამისად, აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებითაც ინფორმაცია არ არის ხელმისაწვდომი.

ბისფენოლებისა და/ან ფტალატების ეტაპობრივი ამოღების ეროვნული ძალისხმევა

არსებობს თუ არა პროექტები/კამპანიები, რომლებიც მიზნად ისახავს ფტალატებისა და/ან ბისფენოლების ეტაპობრივ ამოღებას?

2021 წლიდან ქართულ ციფრულ სივრცეში გაჩნდა აქტიური ონლაინ კამპანია ფტალატებისა და ბისფენოლების წინააღმდეგ. თუმცა, კამპანია ზედაპირული ხასიათისაა და ძირითადად ეფუძნება საზღვარგარეთ ჩატარებულ კვლევებს. ძირითადი აქტორები არიან სამედიცინო სფეროს ბლოგერები, კერძო კომპანიები და ჟურნალისტები.

პირველი მნიშვნელოვანი გამოწვევა არის საქართველოში სამეცნიერო კვლევებისა ან დაკვირვებითი კვლევების არარსებობა, რომლებიც შეისწავლის ჯანმრთელობის მდგომარეობებს, რომლებიც შესაძლოა უკავშირდებოდეს ფტალატებისა და ბისფენოლების ზემოქმედებას. შედეგად, მსგავსი კამპანიები ხშირად ატარებს მხოლოდ საინფორმაციო ან პროპაგანდისტულ ხასიათს და არ არის დაფუძნებული ეროვნულ დონეზე გენერირებულ მტკიცებულებებზე.

კიდევ ერთი სერიოზული გამოწვევაა პლასტმასის მასშტაბური გავრცელება ყოველდღიურ ცხოვრებაში — ჩვენს გარშემო არსებული პროდუქციის დაახლოებით 90% (როგორც ბავშვებისთვის, ისე ზრდასრულებისთვის) დამზადებულია პლასტმასისგან. თუმცა, არ არსებობს ინფორმაცია მათი ქიმიური შემადგენლობის შესახებ და მათი პოტენციური ზემოქმედება ჯანმრთელობაზე უცნობია. დამატებით, მრავალი პროდუქტი არ არის სათანადოდ მარკირებული, რაც მნიშვნელოვნად ართულებს მათი შემადგენლობის ან შესაძლო დამაბინძურებლების მიკვლევას. გამჭვირვალობის ეს ნაკლებობა აფერხებს საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლებას, მარკირების ინიციატივებსა და მიზნობრივ რისკ-კომუნიკაციის კამპანიებს.

შედეგად, არსებული სისტემა არ უზრუნველყოფს გამჭვირვალობას ან უსაფრთხოების გარანტიას იმპორტირებულ პლასტმასში ისეთი საშიში ქიმიური დანამატების არსებობის შესახებ, როგორცაა ფტალატები და ბისფენოლები.

რეკომენდაციები და პროექტის იდეები ფტალატებისა და ბისფენოლების ეროვნული რეგულირების მხარდასაჭერად

ეკოხედვამ მთავრობას წარუდგინა ორი ძირითადი რეკომენდაცია:

რეკომენდაცია 1: ქიმიური უსაფრთხოების სტანდარტებთან შესაბამისობის უზრუნველსაყოფად და თაღლითური პრაქტიკის პრევენციის მიზნით გამჭვირვალე ციფრული გადამოწმების სისტემის შექმნა

გამჭვირვალე ციფრული გადამოწმების სისტემის შექმნა წარმოადგენს მნიშვნელოვან ნაბიჯს ქიმიური უსაფრთხოების სტანდარტებთან შესაბამისობის გაძლიერების მიმართულებით. ასეთი სისტემა უზრუნველყოფს სტრუქტურირებულ და თანმიმდევრულ მიდგომას იმ ქიმიური ნივთიერებების შესახებ ინფორმაციის გადამოწმებისთვის, რომლებიც ქვეყანაში იმპორტირდება და ბაზარზე განთავსდება.

ციფრული გადამოწმების სისტემა დაეხმარება შესაბამის ორგანოებს შესაბამისობის უფრო ეფექტიან მონიტორინგში, რადგან უზრუნველყოფს მონაცემების ცენტრალიზებას ხელმისაწვდომ და სტანდარტიზებულ ფორმატში. ეს შეამცირებს ფრაგმენტაციასა და შეუსაბამობებს კონტროლის პროცესში.

გამჭვირვალობა წარმოადგენს ციფრული გადამოწმების ძირითად უპირატესობას, რადგან დაინტერესებულ მხარეებს აძლევს შესაძლებლობას მკაფიოდ გაიგონ და გადამოწმონ შესაბამისობის მოთხოვნები. ციფრული ჩანაწერები ხელს უწყობს ნდობის ჩამოყალიბებას რეგულატორებს, ბიზნესსექტორსა და საზოგადოებას შორის.

გადამოწმების პროცესების დიგიტალიზაციით შესაძლებელია შემცირდეს ადამიანური შეცდომების და არასრული დოკუმენტაციის რისკი. ავტომატიზებული შემოწმებები

უზრუნველყოფს, რომ მოთხოვნილი ინფორმაცია სრულად და სწორად იყოს წარმოდგენილი და შენახული.

გამჭვირვალე სისტემა ასევე მნიშვნელოვან როლს ასრულებს თაღლითური პრაქტიკის პრევენციაში. როდესაც მონაცემები მიკვლევადია და გადამოწმებადი, რთულდება არასათანადო ინფორმაციის მიწოდება ან დარღვევების დამალვა.

ციფრული გადამოწმება ზრდის ანგარიშვალდებულებას, რადგან ქმნის აუდიტის კვალს, რომელიც აჩვენებს როდის და როგორ იქნა ინფორმაცია წარდგენილი ან შეცვლილი. ეს აძლიერებს აღსრულების მექანიზმებს ადმინისტრაციული ტვირთის გაზრდის გარეშე.

ქიმიური უსაფრთხოების სტანდარტებთან შესაბამისობა არსებითია ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოს დაცვისთვის. გადამოწმების სისტემა უზრუნველყოფს, რომ აღნიშნული სტანდარტები თანმიმდევრულად იქნას გამოყენებული ყველა შესაბამის აქტორზე.

ასეთი სისტემა ასევე გააუმჯობესებს მარეგულირებელ ზედამხედველობას, რადგან შესაძლებელი გახდება პოტენციური დარღვევების უფრო სწრაფი იდენტიფიცირება და პროპორციული რეაგირება.

ოპერაციული თვალსაზრისით, ციფრული სისტემა გაამარტივებს არსებულ პროცესებს ქალაქში დაფუძნებული დოკუმენტაციის შემცირების გზით, რაც ზრდის ეფექტიანობას მარეგულირებელი სიმკაცრის შენარჩუნებით.

ციფრული გამჭვირვალობა ასევე ხელს შეუწყობს გრძელვადიან პოლიტიკის დაგეგმვას, რადგან უზრუნველყოფს სანდო მონაცემების დაგროვებას ანალიზისა და ანგარიშებისთვის.

საერთო ჯამში, გამჭვირვალე ციფრული გადამოწმების სისტემის შექმნა წარმოადგენს პრაქტიკულ და ეფექტიან ღონისძიებას ქიმიური უსაფრთხოების მმართველობის გასაძლიერებლად და თაღლითობის შესაძლებლობების შესამცირებლად.

რეკომენდაცია 2: გამჭვირვალობისა და მიკვლევადობის გაუმჯობესებაზე ორიენტირებული რეგულაციების შემოღება

ეკოხედვის ერთ-ერთი ძირითადი რეკომენდაცია მთავრობისადმი იყო რეგულაციების შემოღება, რომლებიც მიზნად ისახავს გამჭვირვალობისა და მიკვლევადობის გაუმჯობესებას. აღნიშნული ელემენტები წარმოადგენს ქიმიური მართვისა და ზედამხედველობის ეფექტიანობის ფუნდამენტურ საფუძველს.

მარეგულირებელ სისტემაში გამჭვირვალობა უზრუნველყოფს, რომ ქიმიური ნივთიერებებისა და მათთან დაკავშირებული პროცესების შესახებ ინფორმაცია იყოს მკაფიოდ დოკუმენტირებული და ხელმისაწვდომი კომპეტენტური ორგანოებისთვის. ეს ხელს უწყობს ინფორმირებულ გადაწყვეტილებებს და თანმიმდევრულ აღსრულებას.

მიკვლევადობა საშუალებას იძლევა მასალებისა და პროდუქციის გადაადგილება გაკონტროლდეს სხვადასხვა ეტაპზე, რაც უზრუნველყოფს მათი წარმომავლობისა და გადაადგილების გზის განსაზღვრას. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მიწოდების ჯაჭვების და შესაბამისობის მექანიზმების გააზრებისათვის.

მიკვლევადობაზე ორიენტირებული რეგულაციები ხელს უწყობს ანგარიშგებასა და დოკუმენტაციაში არსებული ხარვეზების გამოვლენას და მთლიან მარეგულირებელ ჩარჩოს გაძლიერებას.

გამჭვირვალობის გაუმჯობესება ამცირებს გაურკვევლობას როგორც რეგულატორებისთვის, ისე რეგულირებადი სუბიექტებისთვის. მკაფიო წესები და მიკვლევადი ინფორმაცია ამარტივებს მოთხოვნების გაგებასა და შესრულებას.

მართვის პერსპექტივიდან, მიკვლევადობა ზრდის ანგარიშვალდებულებას, რადგან კონკრეტულ აქტორებს უკავშირებს შესაბამის ვალდებულებებს.

გამჭვირვალობის გაზრდა ასევე აფერხებს არასათანადო ქცევას, რადგან ღია და მიკვლევადი პროცესები ამცირებს არასწორი ინფორმაციის მიწოდების ან დამალვის შესაძლებლობას.

ასეთი რეგულაციები არ ცვლის არსებულ მოთხოვნებს შინაარსობრივად, თუმცა აძლიერებს მათი გამოყენებისა და მონიტორინგის მექანიზმებს, რითაც ზრდის მოქმედი სტანდარტების ეფექტიანობას.

გამჭვირვალობა და მიკვლევადობა ასევე მნიშვნელოვანია საზოგადოებრივი ნდობის გასაძლიერებლად, რადგან მკაფიო ზედამხედველობის მექანიზმები ადასტურებს პასუხისმგებლიან ქიმიურ მართვას.

გრძელვადიან პერსპექტივაში, აღნიშნული გაუმჯობესებები ხელს შეუწყობს უფრო პროგნოზირებადი და სანდო მარეგულირებელი გარემოს ჩამოყალიბებას, რაც სარგებელს მოუტანს როგორც აღსრულების ორგანოებს, ისე ეკონომიკურ ოპერატორებს.

საბოლოოდ, ეკოხედვის რეკომენდაცია გამჭვირვალობასა და მიკვლევადობაზე ორიენტირებული რეგულაციების შემოღების შესახებ მიმართულია სისტემური გამოწვევების აღმოფხვრისკენ და უფრო ძლიერი და სანდო მარეგულირებელი სისტემის ჩამოყალიბებისკენ.

დანართი: ქვეყნის მდგომარეობის ანგარიში

1. ზოგადი ინსტიტუციური გარემო

საქართველოში პლასტმასისა და მასთან დაკავშირებული ქიმიური ნივთიერებების მართვა ნაწილობრივ რეგულირდება სხვადასხვა სექტორული კანონმდებლობით, თუმცა არ არსებობს ერთიანი, სპეციალიზებული საკანონმდებლო ჩარჩო, რომელიც კონკრეტულად ფტალატებსა და ბისფენოლებს არეგულირებს. მოქმედი ნორმატიული აქტები ძირითადად ფოკუსირებულია ნარჩენების მართვაზე, საკვებთან კონტაქტში მყოფ მასალებზე და ზოგად ქიმიურ უსაფრთხოებაზე.

პასუხისმგებელი უწყებები არიან:

- საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო;
- გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი;
- საბაჟო ორგანოები;
- სხვა შესაბამისი მარეგულირებელი სტრუქტურები მათი კომპეტენციის ფარგლებში.

ინსტიტუციური კოორდინაცია არსებობს, თუმცა ქიმიური ნივთიერებების სპეციფიკური მონიტორინგისა და ანალიზისთვის საჭირო ტექნიკური შესაძლებლობები შეზღუდულია.

---

2. მონაცემთა ხელმისაწვდომობა და ხარვეზები

საქართველოში ხელმისაწვდომია ოფიციალური სტატისტიკური მონაცემები პლასტმასის იმპორტისა და ექსპორტის შესახებ, თუმცა:

- არ ხდება ფტალატებისა და ბისფენოლების, როგორც ცალკეული ქიმიური ნივთიერებების, აღრიცხვა;
- არ არსებობს სავალდებულო დეკლარირების სისტემა ქიმიური დანამატების შესახებ;
- საბაჟო კონტროლის პროცესში ქიმიური შემადგენლობა არ მოწმდება;
- არ არსებობს ეროვნული მონაცემთა ბაზა, რომელიც ასახავს პლასტმასის პროდუქციის ქიმიურ შემადგენლობას.

აღნიშნული ხარვეზები მნიშვნელოვნად ზღუდავს ქიმიური რისკების შეფასების შესაძლებლობას და აფერხებს მტკიცებულებებზე დაფუძნებული პოლიტიკის დაგეგმვას.

---

3. ლაბორატორიული და ტექნიკური შესაძლებლობები

ქვეყანაში არ ფუნქციონირებს სპეციალიზებული ლაბორატორიული სისტემა, რომელიც სისტემურად გამოავლენს და გააანალიზებს პლასტმასში არსებულ ფტალატებსა და ბისფენოლებს.

არსებული ტექნიკური ინფრასტრუქტურა არ არის საკმარისი:

- იმპორტირებული პროდუქციის ქიმიური შემადგენლობის შემოწმებისთვის;
- ბაზარზე განთავსებული პროდუქციის სისტემური მონიტორინგისთვის;
- გარემოს ნიმუშებში (წყალი, ნიადაგი, ჰაერი) აღნიშნული ნივთიერებების გამოვლენისთვის.

ამ მიმართულებით საჭიროა როგორც მეთოდოლოგიური, ისე ტექნიკური და ადამიანური რესურსების განვითარება.

---

4. შესაბამისობა საერთაშორისო სტანდარტებთან

საქართველო ნაწილობრივ ახდენს ევროკავშირის რეგულაციებთან ჰარმონიზაციას, თუმცა:

- არ არსებობს პირდაპირი ტრანსპოზიცია ფტალატებისა და ბისფენოლების შეზღუდვის მიმართულებით;
- აღსრულება არათანმიმდევრულია;
- კონტროლის მექანიზმები პრაქტიკაში სუსტია.

ევროკავშირის სტანდარტებთან სრულ შესაბამისობას საჭიროებს:

- ქიმიური ნივთიერებების რეგისტრაციისა და დეკლარირების სისტემა;
  - მარკირების სავალდებულო მოთხოვნები;
  - ბაზრის ზედამხედველობის გაძლიერებული მექანიზმები;
  - ეფექტიანი სანქციების სისტემა დარღვევების შემთხვევაში.
-

5. ძირითადი გამოწვევები

ქვეყნის მდგომარეობის ანალიზი ავლენს რამდენიმე კრიტიკულ გამოწვევას:

1. ქიმიური შემადგენლობის გამჭვირვალობის არარსებობა;
  2. მიკვლევადობის სისტემის არარსებობა პლასტმასის ღირებულებათა ჯაჭვში;
  3. ლაბორატორიული შესაძლებლობების ნაკლებობა;
  4. სერტიფიკატების ავთენტურობის გადამოწმების პრობლემები;
  5. ეროვნული კვლევების არარსებობა ჯანმრთელობასა და გარემოზე ზემოქმედების შესახებ;
  6. მონაცემთა სისტემური შეგროვებისა და ანალიზის არარსებობა.
-

6. ზოგადი დასკვნა

საქართველოში პლასტმასის იმპორტისა და გამოყენების მოცულობა ზრდის ტენდენციას ავლენს, მაშინ როდესაც ფტალატებისა და ბისფენოლების შესახებ სპეციფიკური მონაცემები და კონტროლის მექანიზმები არ არსებობს. არსებული რეგულაციები მხოლოდ ირიბად

ფარავს აღნიშნულ საკითხს და არ უზრუნველყოფს ქიმიური უსაფრთხოების სრულფასოვან გარანტიას.

ქვეყანას ესაჭიროება:

- მკაფიო და მიზნობრივი საკანონმდებლო ჩარჩო;
- ქიმიური გამჭვირვალობისა და მიკვლევადობის სისტემა;
- სანდო ციფრული გადამოწმების პლატფორმა;
- ლაბორატორიული შესაძლებლობების განვითარება;
- ინსტიტუციური კოორდინაციის გაძლიერება;
- მტკიცებულებებზე დაფუძნებული ეროვნული კვლევების განხორციელება.

აღნიშნული ნაბიჯები აუცილებელია გარემოს დაბინძურების პრევენციისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვის უზრუნველსაყოფად, ასევე საერთაშორისო სტანდარტებთან ეტაპობრივი და რეალური ჰარმონიზაციისთვის.